

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.
 Észiratók nem adatnak vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozat minden garmond sor díja 20 kr.

Z E M P L E N.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetések: Minden egyes szó után 1 kr.
 Azonfelül bélyeg 30 kr.
 Kiemelt, diszkrét s körzettel ellátott hirdetésekért termékek szerint, minden centimeter után 3 kr. számítottak.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetések a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Felhívás

a hazai közönséghez, az 1885. évben Budapesten tartandó országos általános kiállítás érdekében.

Közel negyven éve, hogy nem volt az ország fővárosában iparkiallítás és husz éve, hogy nem rendeztünk Budapesten gazdasági kiállítást.

Ez idő alatt ugy az országos egyes városai, mint a külföld is sűrű egymásutánban rendeztek kiállításokat, melyeken a hazai termelők csaknem kizárólag hazafiúi kötelességérzetünkben vettek részt, mert csak, kivételes esetekben várhattak oly anyagi előnyöket, melyek a hozott áldozatokkal arányban állottak.

Most, midőn általánossá kezd válni az a meggyőződés, hogy a hazai ipar fejlesztése legfontosabb és legsürgősebb feladataink közé tartozik, a hazai ipar állapotával, termelési képességével és hiányaival alaposan és rendszeresen meg kell ismerkednünk.

A hazai — ipar legtöbb ágában — már ma is a fejlettség oly fokán áll, hogy szükségleteinket a hazai ipar termékeivel fedezhetjük.

Magyarország iparának azonban eddig nem volt még egyetlen alkalmá sem, hogy készítményeit teljes áttekinthetőséggel, alkalmas helyen és időben a fogyasztó közönség egész tömegének bemutatthatta volna.

Egyik legfontosabb feladatunk ennél fogva a hazai fogyasztó közönségnek iparunk számára való meghódítása és a versenyző külföldi termékeknek lehető kiszorítása; ezt azonban leginkább úgy érhetjük el, ha rendszeres, általános kiállításban feltüntetjük a nemzet színe előtt azt, mivel rendelkezünk.

E czélból az 1885. évben Budapesten, az ország fővárosában, mint a társadalmi, értelmi, anyagi és forgalmi erők központjában, országos általános kiállítás fog tartatni.

A kiállítás általános, azaz nem kizárólag

iparkiallítás, hanem gazdasági és állatkiállítással, nemkülömben közoktatásügyi, művészeti stb. tárgyak kiállításával kapcsolatos lesz.

A kiállításnak ezen általános jellege lehetővé teszi, hogy közgazdasági és közművelődési helyzetünk egész terjedelmében feltárassék. Élő képből feltűntethetjük e kiállításon az ipar relativ helyzetét és fejlődésének aránylagos fokozatát, egybehasonlítva a mezőgazdaság, valamint a művészet állapotával.

E kiállításon alkalom fog nyíltni arra, hogy az ipar könnyen felismerhesse, mennyiben és hol nyerhet a mezőgazdaság és művészet részéről támogatást és viszont. Az iparos föl fogja találni azon forrásokat, melyeket az ország mezőgazdasága nyújthat neki a feldolgozásra szükséges nyersanyagok alkalmas beszerzésekor, holott eddig ebbeli igényeinek kielégítésénél talán a külföldhöz fordult. A földművelés, az állattenyésztő, a gazda viszont közelebbről fogja látni a hazai ipar termékeit és sok esetben csodálkozni fog azon, miért nem szerezte be eddig is szükségleteit az ország iparosainál. Az ismeretek tágulása kölcsönösen oda fog hatni, hogy a földi termelés és tevékenység piacza kibővítsék, a belföldi forgalom nagyobbodjék és hogy a hazai ipar és a hazai termelés saját hazájába állandó piacot biztosítson magának.

A kiállítás főczélja ennélfogva a magyarországi kézmű- és gyáripari tevékenységnek, valamint az ezekkel kapcsolatos művészeti törekvéseknek hű képét nyújtani, a létező iparfejlesztési intézményeket feltüntetni, javítani és újabbakat létesíteni.

Czélja továbbá, hogy a művészetnek és a tudománynak az iparra és technikára való befolyását és ennek irányban való befolyását lehetőleg teljes és áttekinthető képből is feltűntesse és e befolyás nyomán keletkezett gazdasági változásokat a cikkek értékére, az elárúsításra és kereskedésre vonatkozólag tisztán kimutassa; továbbá hogy az ország

mezőgazdasági, állattenyésztési, erdészeti, bányászati viszonyait feltűntesse; s végre, hogy az ország egyes vidékeit termelő és előállítási képességükről közelebbről felvilágosítsa, az ennek folytán netán keletkező öntudatos kezdeményezéseket támogassa, a támogatásra és fejlesztésre váró iparágak felvirágzását előmozdítsa, s a létezőnek fejlődésére, annak megismertetése által alkalmat szolgáltatson s általában hogy a jövőbe vetett bizalmat minden körben megerősítse.

E czél előmozdítása végett az anyag- és technológiai feldolgozás szerint rendezendő csoportokban a kiállítás lehetőleg teljes, áttekinthető képet fog nyújtani a gazdaság, erdészet, bányászat állapotáról, az illető iparüzéstől s az ennek rendelkezésére álló eszközöktől, a nyers anyagoktól kezdve a legtekélyesebb műipari részletekig.

Mindezeknél fogva hazánk anyagi jólétének emelése érdekében teljes bizalommal reméljük, hogy Magyarország közönsége a termelés minden ágában élénk részt veend az 1885. évben Budapesten megtartandó kiállításon.

Kifejezvé ebbeli reményünket, a kiállítás sikerének érdekében már most egy nagyfontosságú kéréssel fordulunk a kiállítani szándékozó közönséghez.

A kiállítás sikerének, valamint abból az országra háramlandó anyagi előnyök érdekében kérjük a kiállításban részt venni szándékozókat, hogy a gyakorlati működést tartsák szem előtt, hogy arra igyekezzenek, miszerint iparunknak és gazdaságunknak életrevalóságát, gyakorlati értékét és használhatóságát ismertessék meg, s ne kívánják egyes szokatlan, rendkívüli, talán magában véve igen érdekes, de a gyakorlati életben kevésbé elterjedt tárgyaknak kiállítását.

Nem a rendkívüliségek, a sajátlagosságok megismertetése fog hasznára válni az országnak és magának a kiállítónak, hanem az, ha be tudjuk bizonyítani, hogy állandó,

TÁRCZA.

Csángó levelek.

I.

Én Sebestyén Mihály Irom ezt a levelet László Györgynek. igen szépen kérem édes Gyurka bácsi agyák el bár a házat, ha a földet nem tudják eladni segéljen kend eladni, hogy Anyámék jöjenek a többivel a kik jönnek a tavaszon lakni. met én hálá Istenek ojan jól vagyok hogy én soh haza nem kívánkozom mert a medig kijötünk öröké bálba és lakadalomba voltunk. Április 4.-n oda értünk, és onattól öröké az ajándékból élünk kenyér, szalona. bor. pálinka minden anyi van a menyi kel. hálá Istenek Menyországba vagyunk nem pokolba, és most köszöntöm az egész házi népet; legkisebtől legnagyobbig Fábjan Joska Sogorómat feleségestől és Fábiant és mindegyikét. Istentől minden jó és frís egészséget kívánok. szeretném minél előb kenteket meglátni, hogy ide haza élénk együt. én a nyára kaptam egy hold földet az bévetem terebuzával. osztán aratás után kapunk lakhelyet is, őszel meg több földet. ara figyelmeztetem, hogy a mikor el jönek hozanak el minden portékát, mert el lehet hozni mindent, Osztovatát, lugzócsébet. nagyüstöt. gunyát, és a mi kicsi pénzt lehet gyűjtő esze és hozza el. én pénzt nem tudok küldeni a

mi kicsit dolgozunk ara még nem tudjuk hogy mit kapunk, hanem a házat a hogy lehet agya el és tót Józsi Jóskánának a pénzt agya meg. ügyekezék minél előb eljöni hogy kezdjünk az élethez. és köszöntöm a legény pajtásaimat Sebestyén Gergét, Sebestény Kelemt. Andrást, Gyurkát. Molnár Ferenczet, László Joskát, mind az egész legénységet és lejányságot. Istentől minden jó és frís egészséget kívánok, mind egyiknek, gyertek el tu is a haza földre minél előb. Ezel bezárom levelem maradok nagy örömmel földhordással. —

II.

Sz. Kelemen Katinak. Palkó Apoloniának. Én irok neked Kelemen Rozi, neked hugom Kelemen Kati. Istentől minden jó egészséget kívánok neked édes Testvérem Együtt vagyunk a fjadval csináljuk a gátot a Dunátul ne fé — én irtam Palkó Antal a pancsovai határon.

Én Édes Anyóké S Édes kicsi Feleségem, Édes Ecsém Marci. Én az levelet megkaptam Gyuri Istán Pistától, köszönöm szépen a levelet Énes irtam vóna még mostaniges de nem vót mit, de most tudom mit irjak. Istentől minden jó egészséget kívánok mind magamnak. S ara kérem hogy fogagyanak szót nekem. jöjenek met van mire, met ki atak nekem három hod földet Ojant a mejik a legjobb a világon Töbtes adnak az őszön a menyit megtudunk dolgozni s ne sajnáják a szülöt hejünket. Henem jöjenek a hazai életre a hol Menyországba lakunk nem

pokolba. Ne ügyejen senki csábitó beszégyire, henem higyem az én szememnek met ha rosznak ösmetem vóna nem bolonditanám ki magamat az Örögsömből de még szülöt hejmenél nagyob Nagyob öröme jutám Hálá Istenek, ojanra a mejet nemes gondoltam Édes Anyóké A Istenre kérem ne kételegjen hanem Istenhez buzgó szüvel szemit égfelé emelve Istenhez nagy öröme jöjön a boldog életre ara kérem édes Anyóké édes feleségem hogy ne puszticsanak semí gunyát el, hanem tegyék tele a három ládat vaj két lepedőt töcsenek meg varják esze. az osztovátát verjék széjel s kösék esze s tegyék a gözösbe s minden portékáimat. Ara kérem ne késenek jöjenek nekem segéjenek a dolgainkba. És ara kérem hogy ércsékí a mit irtam minden szót, és ha az Isten megsegíti hogy utnak indulnak hát ügyeljenek egymásra mind a szemikre s vizet egy kartyával teyenek magiknak, s az utba ne iganak más vizet, ha az elfogy ne sajnájának egy neikrcárt veyenek bort, mert hanem betegséget kapnak magamról irom. És Istenek vigyázására minden szenteknek vigyázására ajánlom kenteket. Az viz jó az uj hejen ne féjenek. Istentől minden jó egészséget kívánok minden jó embernek kik hozám s házom népéhez jok vótak. És ara kérem Édes anyóké hogy ne késenek, agyák el a házat földestől s a krajcárt hozák hogy csinájunk ites házat de csak jöj jöjenek hamar met én töbet lehet nem irhatok s ere ércsékí s jöjön, Ezel bezárom levelemet. Pancsován.

használható munkát tudunk előállítani, hogy gondosan ápolt, egészséges és messze távolba is elszállítható ipari és gazdasági terméneinkkel kiálljunk a versenyt.

Ez alkalommal azon jogosult reményünknek is kifejezést adunk, hogy az ország vagyonszeres osztályai iparkodni fognak iparosainknál oly megrendeléseket tenni, melyek, egyrészt a kiállítás díszítését képezhetik, másrészt iparosainknak alkalmat szolgáltatnak versenyképességük kimutatására.

Tudatjuk a tisztelt közönséggel, hogy a megtartandó budapesti országos általános kiállításra vonatkozó mindazon közleményeket, a melyeknek ismerete a kiállítani szándékozók számára kívánatos, a legrövidebb idő alatt közzé teendjük.

Addig is már eleve figyelmeztetjük a hazai közönséget, hogy a kiállítandó tárgyak bejelentésére határidőül folyó évi december hó 31-ét tüztük ki.

Nemalán kívánt felvilágosítások és értesítések egyelőre az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottságának hivatalos helyiségében (Budapest, Ferencz-József tér 6. sz. a.) s később az Aradon, Brassóban, Budapestben, Szegeden, Debreczenben, Nagyváradon, Fiumében, Kassán, Kolozsvárt, Miskolczon, Pécsen, Pozsonyban, Sopronban és Temesvárt alakítandó kerületi kiállítási bizottságoknál, s végül a Budapestben, valamint a megjelölt városokon kívül iparilag jelentékenyebb helyeken felállítandó helyi kiállítási bizottságoknál szerezhetők.

Kelt Budapestben, az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottságának 1883. évi április hó 9-én tartott üléséből.

Matkovits Sándor,
elnök.

Gróf Zichy Jenő,
másodelnök.

Az iskolai takarékpénztárakról.

(Válasz Szabó Kálmán ur cikkére.)

Nagyon sok eszmecsere köszönhetné e kérdésnek már életét, de a különféle vélemények között az országban nagyon kevés volt oly mérés, mint Szabó Kálmán uré; a méltányosság szempontjából, úgy hiszem helyén lesz az én véleményemet és az ország legnagyobb részének is e tárgyban elmondani; nem azért mint hogyha azokat Szabó Kálmán ur véleményének és az ország egyrésze véleményének fölibe helyezném, hanem azért, hogy a „Zemplén” olvasóközönsége tudja meg a tárgy jó oldalait is, ha már a rosszakat meghallgatta.

Ezuttal nem szólok a tárgyról magáról bőven, de röviden reflektálni fogok Szabó Kálmán ur állításaira.

A takarékoság — mint tudjuk — egy oly erény, mely szerint az ember a jövőbe tekintve, minden fölösleges kiadást kerül.

Az is talán nagyon könnyen megérthető, hogy egy erény magvainak elhintésére az ifju kor tiszta talaja szükséges.

Angolhonban, Franciaországban e szép erény honosításának a nyitját már rég eltaláltak az iskolai takarékpénztárak behozatalával, melylyel úgy anyagi, mint szellemi szempontból tekintve, óriási sikert arattak és aratnak. A „III. egyetemes tanító gyűlés”, mely 1878-ban a képviselőházban összejött az iskolai takarékpénztárak eszméjét a paedagogiai követelmények egyik legfontosabb részének tekintette és e szellemben hozott határozatot.

A vallás és közoktatásügyi miniszter jutalomdíjakat oszt ki évenként azon tanítók között, kik azt bevezetik iskolájukba.

A „Paedagogiai társaság” szinte magáévá tette e kérdést és gyönyörű érveket hozott fel mellette, szerinte mind politikai, mind társadalmi szempontból föltétlenül szükséges annak behozatala, mert a takarékoság birtokába az ifjuság nemcsak oktatás, de szoktatás által juthat.

A családok nagyrésze nem végezheti ezen erény gyakorlását, mert a felnőttek nem voltak szoktatva hozzá.

Maga az anthropologiai törvény azt mondja, hogy: *A takarékoság a műveltség és haladás gyermeke, a mértékletességnek és önmegtagadásnak anyja.*

Az ország tanítóegyleteinek túlnyomó része helyestőleg fogadta az eszmét. Hogy miért ellenségeskedik a másik rész ezzel szemben, annak oka a nagy autoritás érzékében, az újtól való idegenkedés, az idegen pénz kezelésétől a képzett fáradságtól való félelemben, a takarékoság erényének becsúrlésében, a tanítók rossz anyag-

állapotában, az új intézmény képzelet rosz következményeitől való aggodalomban és ezen új intézmény barátainak tulbuzgóságában rejlik.

Erről az eszméről nagyon nehezen lehetne olyan nagy következtetéseket levonni, mint azt t. Szabó Kálmán ur megpróbálta, amelyekkel állításait támogatni igyekszik.

Kár olyan messze elmenni, közelebb is megnyerjük az ahhoz szükséges világosságot.

Szabó ur „az itélet alkotásban nem adja fel önállóságát a tekintélyes és gondolkodó emberek véleményével szemben,” én pedig hajlandó vagyok már akkor is jónak látni, elismerni valamit, mielőtt az olyan tekintély és gondolkodó emberek véleménye, akiket a világ annak ismer.

Az életben gyakran megesik, hogy mondunk valamit, amit csak akkor hisznek és ismernek el, ha hivatkozunk egy tekintélyre ahonnan az származott. Ha azt mondjuk, hogy Humboldt vagy Darwin azt állította, hogy — — — stb. Ez elég arra, hogy a másik azt elhigye és hogy azt kétségbe ne vonja.

Tehát ha egy eszmét, mint pl. az „iskolai takarékpénztárak” eszméjét külföldi és belföldi tudósok, maga a psychologia és antropologia elvei, arra hivatott egyetemek, körök, jónak látnak, akkor én már is kalapot emelek előtte; de most meg fen tartom a kalapomat csak azért, hogy ez a szempont ne háborgasson engem abban, amit Szabó urnak állításaira válaszolni akarok.

Szabó ur azt mondja:

„Az ember természetében fekszik, hogy csak azt becsüli, melynek megszerzése rá nézve szorgalom és fáradsággal jár... Ezért játszik apja pénzével oly könnyelműen a fia... Ha már most ezen kétségkívül igaz itéletet a gyermekre alkalmazzuk: ki kell mondanunk, hogy ő sem becsüli azon pénzt, melyet évenként a takarékpénztárakba betesz, egyszerűen azért, mert annak megszerzése reá nézve semmi fáradsággal nem jár.”

Hogy ez benne fekszik az ember természetében, az elég baj, de a nevelés feladata az ember tehetségét is tulajdonait akkép fejleszteni, hogy az a hasznos utra térjen és azon haladjon.

Az ember természetében nagyon sok hiba rejlik és ha azok a jó tulajdonok, melyekre az életben szüksége van, természetében volnának, fölösleges volna a nevelés.

Ami pedig azt illeti, hogy a gyermek megbecsüli e azt vagy nem, arra nézve ha a kéznél volna, vagy lehetne így kimutatni azt a fényes eredményt, amint már eddig Magyarországon kimutattak, elég volna arra, hogy megvizsgáljam t. Szabó urat erről.

Számtalan tanító nyilatkozata erősíti annak ellenkezőjét.

De vegyük másként a dolgot.

A gyermek csak akkor kap szüleitől ajándékot, ha magát a szerint viseli, ha télen nem megy ki a jégre, ha nem dobálódik hógolyóval, ha nem játszik a porban stb. Ezek olyan dolgok melyek a gyermekre nézve fáradsággal járnak és kettős cél lesz ezzel elérve, jó utra terelni és takarítani.

Ha még egy harmadik szempontból is ki akarok indulni, akkor egyszerűen állíthatom, hogy erre nézve legfontosabb a takarékpénztár kezelési módja.

Nem elég a pénzt elvenni és eltenni, hanem ahhoz kell, hogy minden krajczár eltevésénél a tanító figyelmeztesse a gyermeket annak fontosságára.

Egy más helyen azt állítja t. Szabó ur:

„Az iskola célja jellemes embereket nevelni. Miután pedig már t. i. a mi felfogásunk szerint a takarékpénztári intézmény a gyermeki kebelben önzést, gyűlöletet, irigykedést, elkeseredést, pöffeszkedést és más indok szenvedélyeket szül és így az iskola céljával merőben ellentétes karaktereket fejleszt, annak kebelébe be nem fogadható.”

Ez az az állítás, amit én oly merésznek tartok.

Nem akarok ezuttal ismét a tapasztalt eredményekre rámutatni, de a kezelési módjára kénytelen vagyok még egyszer hivatkozni.

Vannak olyan erények, amelyeknek ápolása nagyon kényes, mert egy hajszálnyira esik egyik extrem a másiktól. Az ilyen erények fejlesztésébe, aki nem érez magában biztos erőt, bele se fogjon, mert kárt tesz.

Én azt megengedem, hogy egy ügyetlen vagy hibátlan kezelő mellett ezek a tulajdonságok, ha nem is ily magas fokban, de létre jönnek a gyermek lelkében, azonban tagadom, hogy a helyes paedagogiai elvek alapján, az erények fejlesztésének követelményei szerint történt kezelés után ilyen eredmények lennének elérve.

Lehet, ha az a pénztakarítás csak úgy a maga szabadján menne, nem lenne megnevezve az arra szolgáló cél, nem lenne kiemelve annak szépoldala gyakorlati haszna; lehet, hogy ilyen körülmények között megteremne ez a dudva és gaz, de hisz a takarékpénztárak kezelése nem is gondolható az annak helyességéről való meggyőzés nélkül, az elméleti oktatás a magyarázatok

előzménye nélkül, mert a takarékpénztár maga már kifolyása az erény tudatának, gyakorlata az erkölcsi és anyagi haszon felismerésének, melyet ezután már nem fejleszteni csak épen tartani kell; a takarékpénztárba nem kényszerűségből tesz a gyermek, hanem saját lelke sugallata következtében és a tanító feladata a kezelésnél nem más, miut az, hogy ez az erény el ne fajuljon aljas czélok eszközévé.

Egyszóval az iskolai takarékpénztárak intézménye talán legelső szerencsés lépése Magyarországnak a nevelésügy terén. Eddig csak elméletben voltak jelesek paedagogiai eszközeink, amelyekkel — mint a tapasztalat is mutatta — vajmi kevéssé mentünk. Bár minden erény fejlesztésére létrejönne egy gyakorlati eszköz, melyet nem ajánlani kellene a tanítóknak, hanem kötelezni őket arra. Ha azután Magyarország huszonegyezer tanítója a szerint járna el, nem volna olyan sok gazember hazánkban.

Talán sehol sem lehet azt oly kirívó módon észrevenni, mint nálunk, hogy a tanító mindentől idegenkedik és czéltól akadályokat gördít maga elé. Az a tanító, aki megpróbálta és helyesen kezelte, sohasem hagyja abban, az csak jót mondhat róla, de sajnos, hogy ezen a téren is oly páratlan visszaélések történnek, hogy méltán zudítják magukra a szülők bizalmatlanságát.

Számtalan szegény falut tudok, ahol az anya csak azért ajándékozza fiának a nélkülözhető krajczárokat, hogy abból a fiu később csizmát, ruhát csináltasson magának és valóságos öröm nézni azt a gyereket, mikor ő viszi a bucsura a pénzt, ő fizeti ki a csizmadiát, mert az anyja, ki vele van, ráhagyja.

Az érdemet a gyermeknek tulajdonítja.

Végül még egy példát:

A gyermeknek évekig beszélhetem, hogy segítsen a szegényeknek, az nem igen fog rajta, de ha egy koldussal találkozom és a fiunak adok két krajczárt, hogy ő adja annak a koldusnak, mint hogyha egy hirtelen rohammal ébredt fel volna beene az a rég pendített erény; később már a magáéból ad.

Igy van ez a takarékpénztáraknál is.

Oktatom a fiut, hogy takarékoskodjék idejével, irkájával, ruhájával, beszédével — nem igen fog rajt, csakis az iskolai takarékpénztárak utján érhető el az igazi cél.

Erre a psychologiai törvény azt mondja:

Azok a képzetek a legerősebbek, leghívebbek és legmaradandóbbak, amelyeknek létrejötté a mozgási idegekkel vannak kapcsolatban.

Igy jöjjenek létre a takarékoság fogalmát alkotó képzetek is és csakis így, mert másképp nem lesz olyan erős, hogy tette indíton.

Darvas Aladár.

Különfélék.

(A tiszáninneri) ref. egyházkerületnek f. hó 24-én Miskolczon tartott tavaszi közgyűlésén Fejes István, a már nem sokára életbeléptetendő középiskolai törvénynyel szemben, egyhangulag elfogadott határozati javaslatot terjesztett a közgyűlés elé. Ismeretes — úgy mond — mindnyájunk előtt, hogy az egyházkerületek minő állást foglaltak el a közoktatás ügynek állami rendezésével szemben. Mi azon nagy szolgálatok fejében, melyeket a közszabadság és közművelődés érdekében felekeztünk tett az államnak, nem kívántunk soha más, mint törvény által biztosított autonómiánk csonkíthatlan fenntartását. Nem úgy történt, a mint reméltük, az állami nagymérvű beavatkozás által autonómiánk erős bástyáján rést ütött a nemzetgyűlés. A magyarországi ref. egyház mindenkor meghajolt a nemzet törvényei előtt, meg fog hajolni bizonyára most is, ha a szóban lévő törvény életbelép. Csakhogy nem titkolhatja el fájdalmát a felett, hogy autonómiánk megcsorbítása által semmi különös nagy cél nem éretett el, a tanügy helyzetén nem lett javítva. Nagyon sokat fognak tőlünk követelni, nagy áldozatokra lesz szükségünk, hogy iskoláink mindenikét olyan színvonalra helyezzük, hogy a nagy állami dotációkkal ellátott versenyző felekezetek előtt megalazott helyzetbe ne jussunk. Mintha csak látnám már iskoláink ellen az erős felszólalásokat. Meg is kezdték már a dicstelen küzdelmet ellenünk, midőn épen a miskolczi gymnasiumot arczatlanul és szemtelenül meghurczolták a világ előtt. Ha már eddig is ily igazságtalanul ítélnék felettünk, mit várhatunk majd ezután? Készen lehetünk rá, hogy a roszakarát szegénységünk miatt mind jobban jobban megfogja támadni iskoláinkat. Nem szeretném megérni — úgy mond — azt az időt, a midőn azt mondhatnánk rólunk, hogy iskoláink lemaradtak a versenytérről. Miután a meghozott törvény autonómiánkat megcsorbította, annak fejében méltányos és igazságos, hogy az államtól segélyt kérjünk. Ez a segély pedig nem lehet más, mint kívánása annak, hogy az 1848. évi XX. t.-cz. 3. §-a — melyszerint minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségei közálladalmi költségek által fedez-

tesenek, végrehajthatók. Ez jogos és méltányos kérelem; csak is így lehetünk képesek eleget tenni a törvényi intézkedéseinknek.

(Kreicsányi Ignác) egy szerkesztőségünk-höz intézett levélben tudatja: miszerint a fővárosi szinkór igényeinek megfelelőleg szervezett dráma-, vígjáték-, népszínmű- és operette színtársulatával májushó elején városunkba érkezik és előadásait megkezdendi. Az előleges jelentés pár nap múlva közzé fog tétetni, melyben a bérletárak iránt is tájékoztatást nyer a közönség. Társulatának névsora következő: Nők: Siposné-Dobozy Lina, fiatal hősnő; Kissné Hegyessy Mária, drámai szende; Kreicsányiné-Kiss Veron, vígjátéki szende, társalgási; Öry Flóra, operette szubrette és népszínmű énekesnő; Halmayné Székely Emma, operette coloratur, népszínmű énekesnő; Balázs Bertha, operette-alt és népszínmű énekesnő; Závodszy Teréz, segéd társalgási és operette alt-énekesnő; Bera Paula, segéd szende, társalgási színésznő; Váczy Vilma, operette- és burleszkkomika; Makayné-Lendvay Ilka, segédkomika és kardalosnő; Abrányi Mari, Bauer Mari, Erdőssy Hermin, Havyné-Szathmáry Róza, Kovács Julia, Szida Teréz, Szöllősy Mária, Zöldy Sarolta, Várady Mária, Vertán Anna, segédszínésznők és kardalosnők. Férfiak: Abonyi Gyula, hős és hőszereplő; Kreicsányi Ignác, igazgató; Palfy György, lyrai szerelmes; Halmay Imre társalgási, szalon-intrikus; Németh József, jellemkomikus; Rónaszy Gusztáv, operette- és burleszkkomikus; Fenyéry Mór, apaszínész; Horváth Arnold, operette-tenor; Kiss Mihály, operette-bariton, népszínműénekes; Nyilassy Mátyás, operette énekes, komikus; Delin Henrik, karnagy; Boross Pál, segédtenor és kardalos; Makay Lajos, sugó; Havy Lajos, segéd-szerelmes, kardalos; Nagy Imre, Némethy József, Szabó László, Landos Albert, Szabó Károly, Szentes János, Tamássy Gábor, Győre Alajos, segédszínészek és kardalosok; Bedécs István, ruhatárnok. Az ez alkalommal előadandó új darabok. a) Színművek: Bozóti Mártha. A bagdadi hercegnő. Serge Panine. Egy párisi regény. Amerikai párbaj. A láncz. Két Rantzau. Odette. Magdolna. Fabriczius ur leánya. b) Vígjáték és bohózat: A hol unatkoznak. A könyvtárnok. A kis szórakozott. A nagyás hóbortja. A tör. A sevillai borbély. Dandin G. örgy. Kéjgazdaság. A hol mulatnak. A kaviár. A szerelmes levél. Szerelmek és champagnei. Lilli. Székháziak. Hadjárata a békében. Az urhatnám polgár. c) Operettek: A tiszt urak a zárdában. Olivette lakodalma. A királyné csipkekendője. Az ördögök a földön. A kertészleány. A gascognei nemes. Üdvöske. Nap és hold. A furcsa háboru. Indigo király. Donna Juanitta. Methuzalem herceg. A dragonyosok. d) Népszínművek: A vörös sapka. A szép Juliána. Gazduram felesége. Árva Zsuzska. A szép leányok. A csángók. A tót leány. Marcsa és Mariska. A milimári. A kőrösi lány. A szép asszony kocscisa. Az itt közlött név- és műsorból látható, hogy Kreicsányi a legjobban szervezett társulattal bír, mely sok élvezetes estét ígér közönségünknek. Már most rajtunk a sor, hogy a buzgó igazgató áldozatkészségét a színházba való járassal illően honoráljuk s különösen bérlet által, rövid ittartózkodása idejére lehetőleg biztossítsuk, illetve fedezzük nagy kiadásait. Mi megvagyunk győződve, hogy műszerető közönségünk megragadja a kedvező alkalmat s kész áldozatot is hozni a színművészet istápolása, valamint saját művelődése érdekében.

(Kreicsányi) a színházért naponként 12 forint bért fog fizetni a városnak s a színiügyi bizottság a szerződési feltételekre vonatkozó véleményét már a folyó hó 21-én tartott városi képviselő-testületi gyűléshez betérjesztette.

(A házi-ipar)iskola elnökévé Fejes István ref. lelkész s alelnökévé Ujfalussy Endre városi főbíró a legközelebbi képviselőtestületi ülésben újra megválasztattak.

(A helybeli színiügyi bizottság) ma délelőtt kilencz órakor ülést tartott. Jelen volt Kreicsányi Ignác színiigazgató is s a gyűlés tárgyát több, az előadásokra vonatkozó ügyelintézés képezte. Legelőször is a bérleti és napi helyáratat s a bérletek mennyiségét állapították meg. Egy-egy bérlet tizenkét előadásra fog terjedni, következő árakkal: közép- és földszinti páholy 40 frt, oldalpáholy 30 frt, elsőrendű korszék 10 frt, másodrendű korszék 8 frt. Napi helyárat: közép- és földszinti páholy 4 frt, oldalpáholy 3 frt, elsőrendű korszék 1 frt, másodrendű korszék és erkély-ülőhely 80 kr., harmadrendű korszék 60 kr., földszinti állóhely 40 kr., tanuló-és katonajegy 30 kr., karzat 20 kr. Az első előadás szombatra, e hó 5-ére van megállapítva, mely alkalommal a drámai személyzet egy részének bemutatásul alkalmi ünnepi »Prolog« és »A cornevillei harangok« fognak színré kerülni. Második előadás »A vörös sapka« népszínmű, harmadik alkalmasint »Bozóti Mártha« Csiky Gergely legújabb színműve lesz, s e darabbal kezdődik a bérlet. Kreicsányi a színiügyi bizottságnak bemutatva műsorát amelyből kitűnik, hogy azok a legújabb, leg-híresebb művekből vannak összeállítva, Annyit

előre jelezhetünk, hogy a sátoralja-ujhelyi közönségre ritka műélvezet vár.

(A polgári) olvasókör javára a műkedvelői előadás május 1-én lesz. Színré kerülnék: »A kis árva« és »Az uram nem szeret« egy felvonásos vígjátékok. Az előbbiben: Dókus Gyuláné urnó, Törseök Gyula, Kazinczy Gábor, Székely Elek, Somogyi Bertalan és Székely Imre urak, — az utóbbiban: ifj. Farkas Lajosné urnó, Hunyor Anna k. a., ifj. Farkas Lajos, Kazinczy Gábor, Kapy Lajos és Schweiger Aron urak fognak közreműködni. Felvonások közben a dalárda énekel, Olchváry Béla ur hegedülni fog. Ez élvezetesnek ígérkező estére felhívjuk a közönség figyelmét.

(Nemes Lajos) tanfelügyelőt a kir. kitüntetés alkalmából tegnap d. e. az itteni néptanítói kar testületileg üdvözölte.

(A zemplémegei tanító-egyesület) f. év máj. 15—16. napján Sárospatakon, az állami tanítóképezde nagytermében tartja ez évi közgyűlést, melyre az egyesület tagjait és a népoktatásügy barátait tisztelettel meghívja az elnökség.

(A polgári) olvasó-kör Szent-György napkor a Péterffy-féle házba tette át helyiségét, ahol két szép, nagy szobát bérel. A körnek jelenleg mintegy kétszáz tagja van, ami azt mutatja, hogy a polgárság nagyrésze tudatával bír annak, hogy a szellemi szórakozás míg a lélek nemesítésére szolgál, addig a munkában kifáradt testet is fel-frissíti.

(A csütörtökön) esett jótékony, meleg eső óriás lökést adott a természet fejlődésének s ma már elmondhatja az ember, hogy nemcsak névleg, de tényleg is itt a — tavasz. A fák rügyezni a mezők zöldelni kezdenek s csak egy néhány meleg nap kell arra, hogy a megfodott természet szépségeiben gyönyörködhesünk. A hideg áprilhtől több szőlősgazda azt a következtetést vonja le, hogy az idén sok bor lesz. Reménynek igen szép; adja az ég, hogy be is teljesüljön s ne csak sok legyen, de jó is!

(A Long melletti) kiöntéseken a vízi szárnyasok roppant mennyiségben tanyáznak, úgy hogy a vadkacsák olyan tömegekben huznak a vizek felett, mint egy-egy óriási fölleg; de a hozzájuk juthatás igen sok nehézséggel jár, azért is a Nimródok többnyire nagyon vékony zsákmánnyal térnek haza.

(Eltűnt.) Rezes András bacskai ref. tanító Kis-Kövesdre tétetvén át, folyó hó 23-án össze-szedte ingóságait s két kis gyermekével elhuroczkodott, nejének pedig azt mondá, hogy másnap érte meg. Azonban nap nap után mult és az asszony mindhiába várta férjét; míg végre megunva a várakozást, férje keresésére indult, de nagy meglepetésére sem azt, sem a gyermekeket, sem az elhuroczolt ingóságokat nem találta — Kövesden. Az eltűnteket most körözik.

A »Magyarország és a Nagyvilág« 15. száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Csángó-magyarok. — Szárnyaszegetten. Költemény Várad Antalól. — Mácsik, a nagyerejű. Mikszáth Kálmán regénye. (Folyt.) — Dráma a czirkuszban. — A csángók multjából. I. — A farsang Sz.-Pétervárott. — A Lepanto olasz vértés hajó vize boesátása. — Rossz esillag alatt. Beszély. Irta Csáktornyai Lajos. — Sarah grófnő. Ohnet György regénye. Ford. Sziklay János. (Folyt.) — Ki fedezte föl először Amerikát. Kácsér Lipóttól. — Chicagói képek. — A tengeren túlról. — Családi ünnepély József főhercegnél. — Tárzallevél a német fővárosból. — Irodalom. — Hírek. — Halálhírek. — Heti naptár. K e p e k : Csángó-magyarok. — Dráma a czirkuszban. — A farsang Sz.-pétervárott. — A Lepanto olasz vértés hajó vize boesátása. — Chicagói képek. (4 képpel). — Szent-pétervári képek (7 képpel).

Nyílttér.

— E rovatban közöltékért nem felelős a szerkesztőség. —

1883-iki friss töltésű szolyvai, polenai és luhi Erzsébet ásványvizek

diszesen kiállított üvegekben megrendelhetők:

Munkácson és Nyiregyházán a központból. a fiókraktárból. Marsalko Károly, Munk. urad. ásv. vizek bérlelje.

7—10

MATTONI-féle

BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás, Szt.-István forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest.

Kapható minden gyógyszerárban és ásványvíz-kereskedésben. 6—15.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORÚTH ELEMEÉR. Főmunkatárs: FARKAS BERTALAN.

Tk 224. sz. 1883.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Glück Emánuel végrehajthatónak Bém Vinczéné végrehajtást szenvedő elleni 209 frt 98 kr. s jár. iránti végrehajtási ügyében a tokaji kir. járásbíró területén lévő B.-Keresztur község határában fekvő a b.-kereszturi 456. sz. tjkvben 406/b. hr. sz. a. foglalt ingatlanra az árverést 400 frtban ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi májushó 25-ik napján délelőtt 9 órakor Bodrog-Keresztur községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is el adatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10^o/o-át, vagyis 40 frtot készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfoylammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 ik §-ában kijelölt óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban a kir. járásbíró mint tkvi hatóságtól, 1883. januárhó 31-ik napján.

Sill Henrik, kir. aljbíró.

P. 3899/1883. sz.

Árverési hirdetmény.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvszék mint hagyatéki bíróság Makkos-Hotykán 1883. évi februárhó 11-ik napján elhalt néhai Meczner Rudolf házi butorokból, gazdasági eszközökből, marhákból, életnemiekből és borból álló hagyatéki ingó vagyonának az érdeklött örökösök között 1883. évi áprilhó 21-ik napján létrejött bírói egyezés folytán nyilvános árverés útján leendő eladatását; nemkülömben a hagyatékot képező m. hotykai ingatlanoknak, melyek 76 kat. hold szántóföld, 9 hold rét és 500 hold erdőterületen levő legeltetési jogból állanak, haszonbérbe leendő átadását és pedig két évi időtartamra elrendelte, s az árverés megtartására 1883. évi május 4-ik napjának d. e. 9 óráját s következő napjait a helyszíne Makkos-Hotyka községében kitűzte.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvszéknek, 1883. évi áprilishó 24-én tartott ülésében.

Hunyor Sándor, kir. tszéki h. elnök. Sziráky Barna, kir. tszéki jegyző.

Vég. 53. sz. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alólírott kir. bir. végrehajtó az 1881. LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy Valyiga Mihály barkói lakosnak, ifj. Mihalko János barkói illetőségű jelenleg a megyei fogházban elítélt fegyencz ellen 200 frt kárterítési összeg, 25 frt 60 kr. per, 10 frt 50 kr. végrehajtási kérvénye és még felmerülő költségek erejéig a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék által 2875/883. sz. a. elrendelt kielégítési végrehajtási ügyben 1882. évi márczius 28-án Barkón a helyszínen bíróilag lefoglalt 321 frtra becsült lovak, szarvasmarhák, eke, borona, szekér, széna, szalma, életnemiek és örleményekből álló ingóságok 1883. májushó 2-ik napján délutáni 3 órakor Barkón a helyszínen bírói árverés útján készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Homonnán, 1883. április 19.

Demeczky József, kir. bir. végrehajtó.

TK. 527. sz. 1883.

Árverési hirdetmény.

A szerencsi kir. járásbíró mint tknyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy kir. kincstár végrehajthatónak Török József és társa végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a végrehajtható részére megítélt 107 frt 47¹/₂ kr. tökévetelésnek s ettől 1881. évi januárhó 1-ső napjától járó 6^o/o kamatoknak, 7 frt 10 kr. perbeli, valamint jelenlegi 7 frt 90 krban felmerült költségeknek kielégítése végett a végrehajtási árverés a mádi 316. sz. tjkben Török József és neje Takács Mária tulajdonául felvett, 372. hr. számú 160 frtra becsült ház, udvartér és kert és 1748. hr. sz. 331 frtra becsült szőlőből álló ingatlanra elrendeltem, annak megtartására határidőül 1883. évi májushó 22-ik napjának délutáni 3 órája Mád városházához kitűzetik.

Miről is az érdeklettek azzal értesítettnek:

1) hogy a megállapított kiküldési ár 160 frt és 331 frt; 2) hogy a fent megjelölt ingatlanok ezen csupán egy árverési batárnapon a kiküldési áron alul is elfognak adatni; 3) hogy az árverezni kívánók tartoznak a kiküldési árnak 10^o/o-át készpénzben vagy óvadékképes papírban bánatpénzképen a kiküldött kezéhez letenni;

4) vevő köteles a vételár 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 60 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számított 90 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 6^o/o kamatokkal együtt ezen kir. jbirósághoz intézendő két példány és két felzetten szerkesztendő letéti kérvény mellett a tokaji kir. adó mint letéti hivatalnál lefizetni;

5) hogy jelen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság telekkönyvi hivatalánál, valamint Mád községe előljárásiójánál megtekinthetők.

Kelt a szerencsi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál 1883. évi márcz. hó 9-én.

Tóth Pápay, kir. aljbíró.

Velejte!

A legrégebb balneológiai művekben már szereplő s klimatikus tartózkodási helyül annyira alkalmas **Velejtén** a kastély szobáinak nagy része üresen állván, alulírott kastély-felügyelő fel van jogosítva a tulajdonos által arra nézve, hogy a szobákat bérbe adhassa, a vendégeket élelmezhesse s egyáltalán a szükségességekkel elláthassa.

Ezen — agyneműt kivéve — a legszükségesebbel felszerelt szobák úgy vannak beosztva, hogy magánosok részéről egyenkint, de családok részéről nagyobb lakosztályokul is kibérelhetők.

A kastélyt két részből álló 80 holdas és park környezi, melynek közvetlen szomszédságában van a sétákra alkalmas, mintegy két ezer holdnyi bükk és fenyves erdő.

A két park között van az u. n. »sósút«, mely Dr. Schenek tanár vegyelemzése s véleménye szerint, az első rangú égvényes, konyhasós ásványvizekkel (Bikszád, Szolyva, Selters, Gleichenberg) vetélkedhetik, sőt némelyiket felül is mulja.

A netalán savó gyógymodot használni szándékozók részére naponkint friss hegyi savóról, továbbá mindenféle ásványvízről is lesz gondoskodva.

Az uradalmi orvos helyben lakik.

A szobák, valamint az élelmezés dija a lehető legjutányosabbra van szabva, melyre nézve az árszabályzat legközelebb tudomásra hozatik.

A bérleni óhajtok kéretnek, miszerint magukat lehetőleg még május első felében legyenek szívesek alulírott nál előjegyezteni, ki megkeresésre levélben bővebb felvilágosítással is szolgál.

Velejte, posta és vasutállomás (Zemplén-megye).

(2—3)

Lutz János,
kastély-felügyelő.

"MARGIT"

gyógyforrás.

Bécsi világiállítás



Arany-érem.

Triesti kiállítás



ezüst-érem.

Szobránczi
kiállítás 1881
I-ső osztályú
Diszoklevél.

Hazánk ezen, vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyvizét a **lélegzési emésztési szervek idült hurutos bántalmainál**, torok-, gége-, légző- és hörgbetegségekben kiváló sikerrel használják: Budapesten **Dr. Korányi Frigyes, Dr. Gebhardt Lajos, Dr. Navratil Imre, Dr. Poór Imre, Dr. Kétly Károly, Dr. Barbás József.** — Bécsben **Dr. Bamberger Henrik, Dr. Duschek** egyetemi tanár és közkórházi főorvos urak. — Ezen tekintélyek nyilatkozatai szerint a **Margit-forrás** nemcsak méltó versenytársa a **Seltersi, — Gleichenbergi, — Gieshübli, — Radeini, — Vichyi, — Emsi** s hason összetételű vizeknek, hanem **gyógyhatásában azokat több tekintetben felül is mulja.** — **A mellbetegek klimatikus gyógyintézeteiben, különösen az általános ismert és ma leglátogatottabb klimatikus gyógyintézet Görbersdorfban a Margit-forrás otthonossá vált.**

Szándékos félrevezetések elkerülése tekintetéből kéretlik a tekintetes orvosi kar, úgy a t. cz. közönség, hogy az eddig használt „Luhí“ név mellőzésével ezentul csak a „Margit-forrás“ elnevezést használni sziveskedjenek.

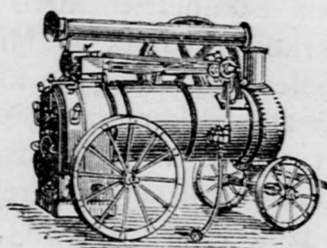
Berral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

KIZARÓLAGOS FÓRAKTÁR:

ÉDESKÜTY L.

magyar kir. udv. ásványviz-szállítónál

BUDAPESTEN, ERZSÉBET TÉR.

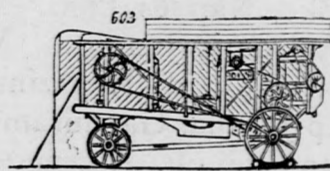


RANSOMES, HEAD ÉS JEFFERIES

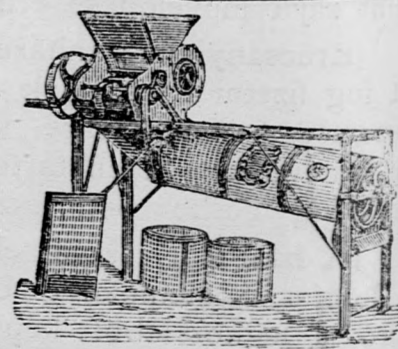
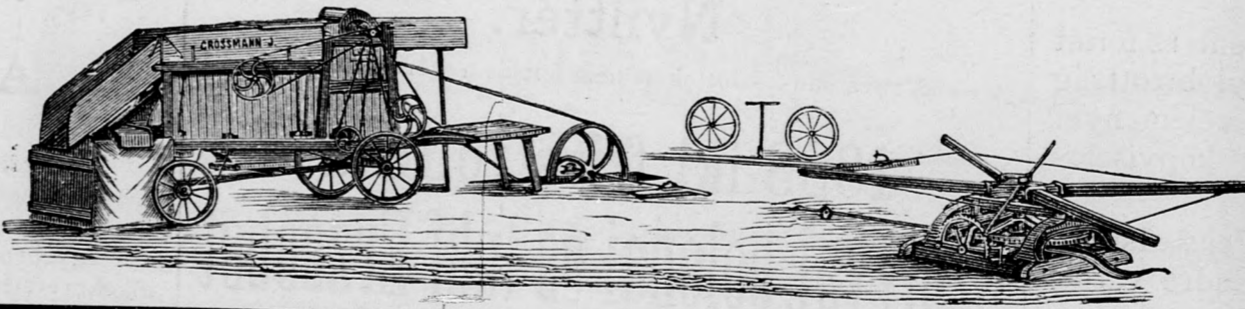
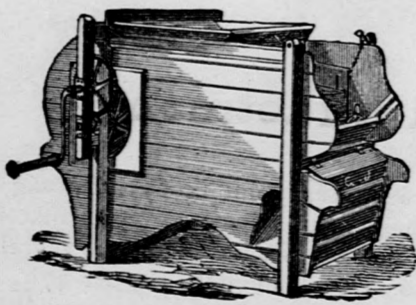
FŐÜGYNÖKE

GROSSMANN J.

BUDAPESTEN.



GROSSMANN ÉS RAUSCHENBACH
ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁRA
BUDAPESTEN.



1883. szám.
I. 1883.

Fürdő megnyitás.

A rankherleimi kincstári gyógyfürdőben (Abaujmegye) Kassa város közelében a fürdő-idény május hó 13-án nyitattik meg.

Fürdő orvos Dr. Sztahlo Gusztáv.

Szobák megrendelése és netán kívánt közelebbi felvilágosítás adása végett sziveskedjék a t. cz. közönség közvetlenül a rankherleimi fürdő gondnoksághoz fordulni.

Kassán, 1883. ápril 8-án.

(3—3)

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Tölgyfa szőlőkaró.

Alulírott ungvári fűrésztelepén **fűrészelt** kitünő minőségű **szőlőkarók** kaphatók, és pedig ott helyben:

a 120—125 centimr. (4 láb) hosszú karók 1000 dbja 8 frt 50 krért,
a 150 " (5 láb) " " 1000 dbja 11 frtért.

Egész kocsirakományokban a **s.-a.-ujhelyi** vasuti állomásra szállítva:

a 4 láb hosszú karók 1000 drbja 11 frt 50 krért,
az 5 láb " " 1000 " 14 frtért.

Ugyanott tölgyfa-pallók és pallódeszkák jutányos áron adatnak el.

Levelek **Gutmann S. H.** gőzfűrésztelep **Ungvárt** címzendők.

4—5